

foto's Bea Claessens

Doe open die poort!

Ecologische poorten met slagingskans

In de Ecologische Hoofdstructuur neemt de Veluwe een centrale rol in. Het concept van robuuste verbindingen, die grote natuurgebieden met grote ecologische verbindingzones aan elkaar moeten rijgen, is rond de Veluwe uitgewerkt in acht ecologische poorten. Collegablad Landwerk organiseerde een excursie langs enkele van deze poorten, en ook uw Vakblad-verslaggever ging mee.

— Marjel Neeffes

Renkumse Poort: natuur verdrijft industrie

Toch wel het meest tot de verbeelding spreekt de Renkumse Poort. Midden in het Renkumse beekdal, een prachtige natuurlijke poort van de Veluwe naar de uiterwaarden van de Rijn, liggen nu nog de restanten van het industrieterrein Beukenlaan. Van de 19 bedrijven zijn er inmiddels 17 uitgekocht. Een industrieterrein opofferen aan de natuur, kan dat in Nederland? De eerste zwengel kreeg het project toen verreweg het grootste bedrijf, Vredenstein, toch al besloot om te vertrekken naar een andere locatie. De meeste andere bedrijven volgden zonder al te veel problemen, en de gemeente heeft het bestemmingsplan inmiddels aangepast. Die laatste twee bedrijven vormen nog een mooie uitdaging. Vooral nog is dit de enige locatie waar van het vrijwilligheidsprincipe wordt afgeweken en desnoods het instrument onteigening zal worden ingezet. Maar hopelijk hoeft het zo ver niet te komen.

Hierdense Poort: duur ecoduct naar randmeer

Het gebied dat de noordkant van de Veluwe met de randmeren moet verbinden is nu al prachtig, dus de bewoners vroegen zich af wat er nog in te richten valt. Maar de bestemmingsplannen bieden nog ruimte voor recreatieve uitbreiding, en daar zitten de edelherten niet op te wachten. Niet dat die er nu al zijn, maar over enkele jaren, als het ecoduct over het spoor en de A28 klaar is, kunnen de herten zich, net als vroeger, vrij bewegen tot aan (en in) het IJsselmeer. Everzwijnen zijn overigens niet welkom aan de randmeren, want daar wordt te veel schade van verwacht. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de Hierdense Poort de verbinding met Flevoland en de Oostvaardersplassen zou vormen, maar aan de overkant van het water ligt een industriegebied, dus dat ging niet lukken. Die verbinding komt nu meer naar het zuidwesten toe.. Het ecoduct gaat nu alleen maar de Veluwe met het randmeer verbinden. Is dat nu wel een efficiënte manier om kostbaar ontsnipperingsgeld in te zetten? De provincie vindt van wel, omdat het ecoduct niet alleen voor die herten bedoeld is, maar ook voor diverse kleinere dieren. Het ecoduct herstelt de verbinding tussen zeer diverse landschap-

pen - van stuifzand tot open weidegebied - die op slecht vier kilometer van elkaar af liggen.

Havikerpoort: landgoederen beheren de natuur particulier

Om de Veluwe via de IJsselvallei met uiteindelijk het Duitse Reichswald te verbinden, zal in de Havikerpoort veel natuur particulier beheerd gaan worden. Een groot deel van de landbouwgrond is eigendom van de twee grote landgoederen Middachten en Hof te Dieren. Die waren al bezig om in overleg met hun pachters landbouwgrond beter te verdelen, en er was al gebleken dat daarbij wel grond beschikbaar zou komen om om te vormen naar natuur. De landgoederen hebben vervolgens zelf het voortouw genomen en in overleg met allerlei betrokkenen zelf een visie opgesteld.

Wisselse Poort: om de digitale tafel

Het valt niet altijd mee om natuurbeheerders en huidige gebruikers (boeren en landgoedeigenaren) achter één plan te krijgen. Dat is een proces dat soms jaren kan duren. Op de een of andere manier ligt er altijd buiten proportie veel nadruk op de verschillen in de wensen van de partijen. Bij de Wisselse Poort is dit proces met succes ingekort tot twee weken, door vooral te focussen op de overeenkomsten. Instrument daarbij was een zogenaamde 'digitale tafel' van WING (Alterra en LEI), waarin verschillende kaartlagen zichtbaar gemaakt kunnen worden, en waar betrokkenen samen omheen kunnen lopen. Bij deze poort werd eerst een kaart gemaakt van welke plekken volgens de provincie aangepakt zouden moeten worden om een goede natuur te ontwikkelen. Vervolgens kwam er een kaart met de plekken waar volgens de boeren met de minste problemen natuur ontwikkeld kon worden. Toen deze kaarten over elkaar heen werden geprojecteerd, bleken er helemaal niet zo veel verschillen te zijn. Door samen ter plekke naar oplossingen te zoeken voor de overgebleven knelpunten, lag er binnen de kortste keren een breed gedragen plankaart op tafel. ♦

Marjel Neefjes

Minisymposium 'De beuk, van onder tot boven'

Vrijdagmiddag 3 november organiseert de activiteitencommissie van de KNBV, na afloop van de ledenvergadering, een minisymposium met als thema "De beuk, van onder tot boven". Het minisymposium is ook toegankelijk voor niet-leden.

In Nederland komt de beuk, de 'moeder van het woud', steeds meer voor. De bossen komen in een hogere fase van successie. Tijd dus om speciale aandacht aan de beuk te schenken. En waar kan dat beter dan in park Sonsbeek, met haar mooie oude beuken en beukenverjonging van verschillende leeftijd op een verscheidenheid aan groeiplaatsen.

Moeten we blij zijn met dit hogere stadium van successie, of is 'verbeuking' een groot probleem zoals bijvoorbeeld in Frankrijk wordt gehoord? Patrick Hommel, besecoloog bij Alterra, vertelt ons over het begrip Potentieel Natuurlijke Vegetatie (PNV) en de rol van de beuk in de bosontwikkeling. De beuk wordt vaak beschouwd als eindpunt van de successie op vrijwel al onze bosgronden. Op veel bosgronden treedt nu massale 'verbeuking' op. Dit is echter geen universeel proces. Op een deel van onze bosgronden, met name de rijke en natte bosgronden, zal beuk op lange termijn geen rol van betekenis spelen. Op een ander deel van ons bosareaal is bij ongewijzigd beheer 'verbeuking' de meest waarschijnlijke ontwikkeling. De beheerder kan echter door de boomsoortkeuze bepalen welke kant de bosontwikkeling opgaat: richting armoede en uniformiteit met inderdaad beuk als onvermijdelijk eindpunt, of richting rijkdom en diversiteit in bossen waar soorten als es, esdoorn en linde de boventoon voeren. Vestiging van beuk hangt namelijk in belangrijke mate

samen met de ontwikkeling en kwaliteit van de strooisellaag. Dus niet alleen de ondergrond, maar ook de eerder aanwezige boomsoorten en het bosbeheer zijn van belang.

René Olthof, beheerder van kroondomein Het Loo, gaat in op het beheer van de beuk in relatie tot natuur, houtproductie en recreatie. In het terrein liggen veel beukenopstanden met uiteenlopende leeftijden tot bijna 300 jaar. De vestiging van beuk in opstanden van grove dennen en in eikenopstanden betekent een verschuiving in de successie. De beuk heeft in verschillende opzichten aantrekkelijke kanten voor de beheerder. Olthof vertelt hoe het kroondomein in het beheer alle kwaliteiten van de beuk tot haar recht laat komen. De beukenbossen herbergen bijzondere dieren, zoals de boommarter, de bosuil, vleermuizen, maar ook andere bijzondere vegetatie- en diersoorten. De beuk is goed voor houtproductie en andere gebruiksfuncties. Brandhout is een hernieuwde markt en naast zaaghout behoort zelfs fineerhout tot de mogelijkheden. Een beukenbos hoeft niet saai te zijn: diversiteit in leeftijd en structuur is zeker mogelijk.

Daarna gaan we naar buiten onder leiding van onze excursiegidsen, om er te genieten van park Sonsbeek en de daar voorkomende beuken. Jeroen Glissenaar, beheerder monumentale parken van de gemeente Arnhem, geeft vooraf een globale schets van het beheer. Hij gaat daarbij dieper in op hoe ze de oudere beukenopstanden, die te leiden hebben gehad van de stormen in de jaren '70, mee willen nemen naar de volgende generatie. Om 16.30 uur sluiten we af met een borrel.

AANMELDEN

Leden van de KNBV hebben een brief of e-mail thuisgekregen waarmee zij zich kunnen aanmelden. Niet-leden kunnen zich opgeven door contact op te nemen: Daniëlle Jacks 070 - 3688222. Locatie: het Watermuseum in park Sonsbeek in Arnhem. Prijs niet-leden: € 65,- (inclusief lunch).